

معرفی کتاب

ادبیات عرب به مجموعه‌ای از علوم گفته می‌شود که هر کدام دریچه‌ای متفاوت برای شناخت «کلمه و کلام» است؛ صرف، نحو، لغت، معانی، بیان و بدیع. علم صرف نخستین گام برای ورود به ادبیات عرب است و از این جهت بسیار حائز اهمیت.

هدف این کتاب آشناسازی طلبه با ساختار کلی علم صرف و مهم‌ترین مفاهیم آن است؛ طلبه‌ای که تازه از دبیرستان وارد حوزه علمیه شده و آشنایی او با ادبیات عرب همان مقداری است که در نظام آموزشی عمومی کسب کرده و دانش صرفی اندکی دارد.

بنابراین بیان نکات فنی و تخصصی به کتاب‌های آموزشی پایه‌های بعد واگذار شده است و در این کتاب صرفاً مرحله نخست آموزش انجام می‌پذیرد؛ یعنی مرحله «آشنایی» با علم صرف.

ویژگی‌های کتاب

۱. مناسب برای آموزش به عنوان نخستین کتاب در علم صرف
۲. اکتفا به آموزش ساختار کلی علم صرف در حد آشنایی طلبه با این مفاهیم و پرهیز از ورود به نکات فنی
۳. دسته‌بندی بسیار منظم و دقیق علم صرف
۴. استفاده بسیار زیاد از جداول برای فهم ساده و ماندگار از قواعد علم صرف
۵. ارائه پرسش در پایان هر درس برای ارزیابی آموزش
۶. نگارش کتاب به زبان فارسی روان و ساده
۷. افزایش توانمندی طلبه در استفاده از قواعد صرفی با تمرینات کاربردی در انتهای هر درس
۸. بیان هدف از هر درس و نکات مهم آن در ابتدای درس
۹. استفاده فراوان از آیات قرآن و احادیث معصومین (ع) به عنوان شاهد مثال و تمرین‌های قواعد صرفی
۱۰. ارائه خلاصه برخی از درس‌ها به صورت نموداری
۱۱. تبدیل شدن به کتاب کار، با در نظر گرفتن فضای کافی برای پاسخ به پرسش‌ها و تمرینات

سرفصل‌های کتاب

محور اول: مباحث مقدماتی

معانی مختلف کلمات در زبان عربی از طریق ساختارهای متنوع پدید می‌آید؛ ناصر، منصور، نصر، با این‌که ریشه یکسان (ن ص ر) دارند، از نظر معنا متفاوت با هم هستند. در این بخش از کتاب علم صرف به بررسی ساختار کلمات تعریف شده و مباحث اصلی آن معرفی شده است.

محور دوم: ساختارهای فعل

ساختار فعل در زبان عربی به ماضی و مضارع و امر، ثلاثی و رباعی، مجرّد و مزید، معلوم و مجهول تقسیم می‌شود. پنج درس به معرفی این ساختارها اختصاص داده شده است.

محور سوم: ساختارهای اسم

ساختارهای اصلی اسم نیز؛ مذکر و مؤنث، جامد و مشتق، اسم‌های فاعل و مفعول و مبالغه و تفضیل، صفت مشبّهه، مفرد و مثنی و جمع، منسوب و مصغّر در چهار درس معرفی شده است.

محور چهارم: تغییرات لفظی

دو درس آخر کتاب به اسم‌ها و فعل‌های سالم، مضاعف، مهموز، معتل و روش‌های تغییر و تبدیل آن‌ها؛ ادغام، تخفیف، اعلال و قواعد و ضوابط به‌کارگیری این روش‌ها پرداخته است.

فهرست درس‌ها

درس اول: علم صرف و جایگاه آن میان علوم ادبیات عرب
درس دوم: حروف اصلی، زائد و وزن کلمه
درس سوم: فعل ماضی
درس چهارم: فعل مضارع
درس پنجم: فعل امر
درس ششم: فعل ثلاثی و رباعی
درس هفتم: معلوم و مجهول
درس هشتم: مذکر و مؤنث
درس نهم: جامد و مشتق، اسم فاعل و اسم مفعول
درس دهم: صفت مشبّهه، اسم مبالغه و اسم تفضیل
درس یازدهم: مفرد، مثنی، جمع، منسوب و مصغّر
درس دوازدهم: سالم، مضاعف، مهموز و معتل
درس سیزدهم: ادغام، تخفیف همزه و اعلال

برای تهیه کتاب و یا ارسال انتقادات و پیشنهادات خود، به صورت حضوری به نشانی مراجعه فرموده و یا برای ارتباط مجازی با پیام‌رسان و یا تلفن مرکز تدوین کتب تماس حاصل فرمایید.

نمونه متن کتاب

از دیگر مباحث مهم بخش اسم، جامد و مشتق است که در این درس و درس بعد به تعریف و مهم‌ترین اقسام هر یک می‌پردازیم.

اسم مشتق و اسم جامد

در زبان فارسی، اسم‌هایی ساخته می‌شود که بیانگر نوعی ارتباط با کار یا حالتی هستند؛ مانند: خوردن، خورنده، خورده‌شده. در زبان عربی این اسم‌ها - که نوعی ارتباط با کار یا حالتی دارند - ساختارهای مشخصی دارند. به این اسم‌ها، اسم مشتق می‌گویند؛ مانند: نَصْر، ناصر، منصور. در این درس و درس بعد، با پنج نوع از انواع اسم مشتق آشنا می‌شویم: اسم فاعل، اسم مفعول، صفت مشبّهه، اسم مبالغه و اسم تفضیل.

به اسم‌هایی که مشتق نیستند اسم جامد می‌گویند. اسم‌های جامد دو دسته‌اند:

الف. جامد مصدری: اسم جامدی است که بیانگر حدث (کار یا حالت) است؛ مانند: غُفران، مغفَرة و استغفار.
 ب. جامد غیرمصدری: اسم جامدی است که بیانگر غیرحدث است؛ مانند: رجل و شمس.

همکاران تألیف

ناشناس

کارشناس: حجت الاسلام رسول جعفریان

آیت الله مهدوی کنی
 دبیر کمیته انقلاب اسلامی

سیدحسین حسینی تبریزی
 متخصص منطق ارسطویی

شهریار زرشناس
 جامعه‌شناس فرهنگی

عبدالکریم محمدخانی
 ویراستار و تدوین متون

محمدصادق شیرودی
 کارشناس زبان‌شناسی

سیدسجاد کریمی قدوسی
 گردآوری مسائل و نمونه‌ها

